

درس اول : تماشاخانه

توضیحات متن

جهانی که در آن زندگی می‌کنیم، سرشار از شگفتی‌ها و پدیده‌های لطیف و عجیب است. هر کدام از این پدیده‌ها، ایستگاه‌هایی برای اندیشیدن است. منظور از آفریده‌های ساکت خدا، صدای تاریکی شب، روشنایی روز، شب‌نم صبحگاهی، خورشید، ماه و ... هستند که ظاهراً صدای خاصی ندارند و ساکت و آرام‌اند اما از مهم‌ترین نشانه‌ها و آفریده‌های خدا هستند. مطالعه در طبیعت و اندیشیدن درباره‌ی آفرینش آن‌ها، راه مناسبی برای شناخت این عالم است.

تاریخ ادبیات

شعر « ای همه هستی ز تو پیدا شده » از کتاب « مخزن الاسرار » نظامی انتخاب شده است.
کتاب « آفریده‌های ساکت خدا » اثر « نانسویتلند » و ترجمه‌ی « حسین سیدی » است.
متن درس « تماشاخانه » از کتاب « آفریده‌های ساکت خدا » است.
شعر « رقص باد و خنده‌ی گل » سروده‌ی « پروین دولت آبادی » است.

واژه نامه نیایش

هستی : وجود، دارایی
مونس : همدم، یار، انس گرفته
بیم : ترس
ببخشا : گناه من را نادیده بگیر، عفو کن
ببخش : بده ، عطا کن
نوازی : نوازش نکنی ، مهربانی نکنی

واژه نامه تماشاخانه

سرشار : لبالب ، پر ، فراوان
سنگلاخ : زمینی که در آن سنگ فراوان باشد.
پدیده‌ها : آفریده‌ها ، اشیاء
عجیب : شگفت آور
اندیشیدن : فکر کردن ، تأمل کردن
عالم : دنیا ، هستی
تصور : اندیشه ، گمان ، خیال
تنومند : تناور ، قوی جثه
عمیق : ژرف ، گود
درنگ : توقف ، سکون
تأمل کردن : اندیشیدن
تالاب : آبگیر ، استخر ، برکه
گوارا : لذیذ ، خوش مزه
نگاشته : نوشته شده
درّه : راه میان دو کوه ، شکاف میان دو کوه
شگفتی : تعجب ، حیرت
لطیف : نرم و نازک ، نیکو
صخره : سنگ بزرگ و سخت
عظیم : بزرگ و بلند
هیس : ساکت ، حرف نزن
می‌تنند : می‌بافند
فلک : آسمان
می‌نگارد : می‌نویسد ، نقاشی می‌کند.

واژه نامه رقص باد ، خندهی گل

تک : تنها ، یک ، یگانه	تاک : درخت انگور
نارون : درختی پر شاخ و برگ که میوه ندارد.	آرد : می آورد
کوتاه : کوتاه	آشیان : آشیانه ، لانهی حیوانات ، خانه
کهن : قدیمی	شاخسار : شاخهی درخت
نغمه خوان : آواز خوان ، سرود خوان	

واژه آموزی

کلمه های « مخالف » یا « متضاد » کلمه هایی هستند که معنی آن ها عکس یا ضد هم است.

مثال :	شب ≠ روز	طلوع ≠ غروب	ظالم ≠ عادل
	نور ≠ ظلمت	حکیم ≠ نادان	آشکار ≠ نهان

نکته نگارشی

برای نوشتن یک متن باید :

- * به جزییات تصاویر (رنگ ، شکل ، جهت ، نور ، لطافت و ...) خوب دقت کنیم و سپس از بین موضوعات مشخص شده ، یک موضوع را انتخاب کرد.
- * علاقه مندی به موضوع نوشتن ، مؤثر است.
- * گاهی لازم است جزییات دیداری یا شنیداری را در متن خود بیاوریم.
- * علائم نگارشی را هم به صورت مناسب و درست در نوشته های خود به کار ببریم.

دانش زبانی

لحن و آهنگ : هر نوشته ، شعر یا ... لحن و آهنگ متناسبی دارد و ما نیز باید حالت صدای خود و لحنمان را با آن نوشته ، مکان و موقعیت ، متناسب و هماهنگ کنیم.

متن تبریک ، تسلیت و هر کدام لحن آهنگ مخصوصی به خود دارند. لحن خواندن شعر و ستایش « ای همه هستی ز تو پیدا شده » با شعر « فضل خدا » یکسان نیست.

واژگان مهم املایی درس

سرافراز - نوازی - هستی - مونس - غمخوارگان - مخزن الاسرار - سرشار - لطیف - صخره - پهلوانی عظیم - تصوّر - شُکوه و عظمت - سر به فلک کشیده - تأمل - لطیف - هیس - ماهی تالاب - علف ها - از هم گسیخت - نغمه خوان - آشیان

۸ امتیاز

ت) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید:

۱۳- در هر گروه واژه‌ی نامناسب را خط بزن:

الف) سهل - آسان - دشواری - راحت

پ) کهن - قدیمی - گذشته - موزه

ب) ناصر خسرو - فردوسی - سعدی - دهریزی

ت) زال - سام - سیمرغ - رستم

۱۴- قسمت (مصراع) دوم بیت روبه رو را بنویسید:

« تا گردش جهان و دور آسمان بیاست ... »

۱۵- کلمه‌های مناسب از ردیف (الف) را به ردیف (ب) وصل کنید:

فاسد - ازیرا - خصلت - طلبید	ردیف (الف)
فواست - عادت - چون - فراب	ردیف (ب)

۱۶- پیش‌بینی حوادث چه کمکی به ما می‌تواند بکند؟

۱۷- کلمه‌های به هم ریخته را مرتب کن و جمله بنویس:

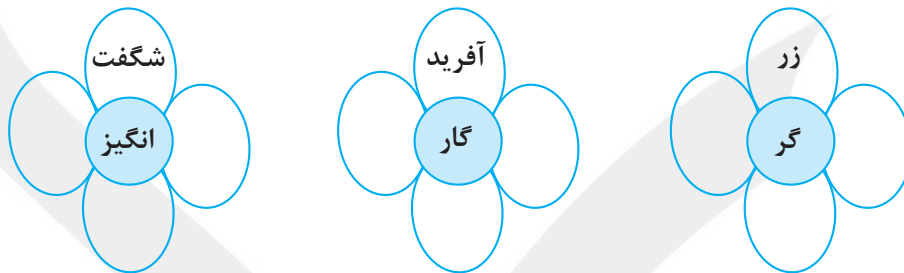
افتخارات - و - سرود - خواسته‌های - خلاصه‌ی - ملی - عظمت - است - یک - ملت

۱۸- حکایت « زیرکی » با کدام یک از مثال‌های زیر ارتباط دارد:

الف) پیش‌غازی و معلق بازی

ب) دروغ گو، دشمن خداست

۱۹- مانند نمونه کامل کنید:

۲۰- از میان کلمات، گوش‌دادنی‌ها و شنیدنی‌ها را جدا کنید:

تلاوت قرآن - تدریس معلم - تیک تیک ساعت - خش خش برگ - اخبار

۴ امتیاز

۲۱- منظور شاعر از بیت روبه‌رو چیست: « جز در تو قبله نخواهیم ساخت / گر نوازی تو، که خواهد نواخت؟ »

۲۲- با استفاده از کلمات روبه‌رو جمله‌ها را کامل کنید: (هم - چون - که - از - سپس)

الف) چیزی نگذشت گیاهان به طور معجزه‌آسایی رشد کردند.

ب) روزی به فکرش رسید این راه جانشین خود را انتخاب کند.

پ) او شرمنده و غمگین بود نتوانسته بود. دانه‌ها گل را پرورش دهد.

ت) دانه‌ها را در گلدان بزرگ‌تری کاشت، خاک گلدان را عوض کرد.

ث) چند ماه گذشت باز اتفاقی نیفتاد.

۲۳- متضاد کلمه های زیر را بنویسید :

تاریک ≠ زیبایی ≠ اندک ≠
شکست ≠ شامگاه ≠ کهن ≠

۶ امتیاز

ث) به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید :

۲۴- درباره ی ضرب المثل « پند دادن به نادان مانند تخم افکندن در شوره زار است. » یک سطر بنویسید .

۲۵- حروف جا افتاده کلمات زیر را بنویسید :

م رگان - کا لی - یجان انگیز - همگین - جزه - ازی و معلق بازی - بیبان
امپرا ور - اتفا - بلند امت - ت مین - خلا ه - اعت ادات - نور ای دی

۲۶- کامل کنید :

شجاع	استقلال	مختصر	
		مفصل	متضاد
دلیر - بی باک			مترادف
	مستقل		هم خانواده

۲۷- درباره ی برنامه یک روز مدرسه ، در دو بند گزارش بنویسید :

نیاز به تلاش مجدد	قابل قبول	فوب	فیلی فوب	امتیاز کسب شده
کمتر از ۱۲	۱۲ - ۲۳	۲۴ - ۲۷	۲۸ - ۳۰	○ ○۳۰

۱- (ت) تلفیق : به هم پیوستن ، مرتب کردن

۲- (ت) پیر ≠ برنا (بُرنا = جوان)

۳- (ت)

۴- (پ)

۵- درست

۶- درست

۷- نادرست

۸- درست

۹- استقلال و آزادی

۱۰- باختر

۱۱- مقدونیه

۱۲- عنبر نسیم

۱۳- الف) دشواری

ب) دهریزی

پ) موزه

ت) سیمرغ

۱۴- نور ایزدی همیشه رهنمای ماست

۱۵- فاسد ← خراب ازیرا ← چون خصلت ← عادت طلبید ← خواست

۱۶- اگر ما حوادث را پیش بینی کنیم ، می توانیم شرایط و امکانات لازم را برای روبه‌رو شدن بهتر با آن‌ها فراهم کنیم.

۱۷- سرود ملی خلاصه‌ی افتخارات ، عظمت و خواسته‌های یک ملت است.

۱۸- الف) پیش‌غازی و معلق‌بازی

۱۹- شگفت‌انگیز - خیال‌انگیز - دل‌انگیز - وسوسه‌انگیز

آفریدگار - سازگار - روزگار - پروردگار

زرگر - رفتگر - مسگر - آهنگر - سفال‌گر

۲۰-

گوش‌دانی‌ها	تلاوت قرآن - تدریس معلّم - اخبار
شنیدنی‌ها	تیک تیک ساعت - خش خش برگ

۲۱- خداوند را ستایش کردن و امید داشتن به لطف پروردگار

۲۲- الف) که

ب) از

پ) چون

ت) سپس

ث) هم

۲۳- تاریک ≠ روشن

زیبایی ≠ زشتی

اندک ≠ بسیار

شکست ≠ پیروزی

شامگاه ≠ سحرگاه

کهن ≠ جدید ، نو

۲۴- نصیحت کردن انسان جاهل و نادان بی‌فایده است ، مثل دانه کاشتن در نم‌زار بی‌نتیجه است.

۲۵- مهرگان - کاهلی - هیجان‌انگیز - سهمگین - معجزه - غازی و معلق‌بازی - طیبیان - امپراتور - اتفاق - بلند قامت - تضمین

خلاصه - اعتقادات - نورایزدی

۲۶-

متضاد	مختصر	استقلال	شجاع
مفصل	مختصر	وابستگی	ترسو
مترادف	خلاصه شده	خودکفایی	دلیر - بی‌باک
هم خانواده	اختصار	مستقل	شجاعت